Για να μην λυπάσθε (*) (Αγ. Ιωάννης ο Χρυσόστομος)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 6 Μαΐου, 2007

«Δεν θέλω, αδελφοί μου, να αγνοείτε όσα έχουν σχέση με εκείνους που έχουν κοιμηθεί, για να μη λυπάσθε, όπως όλοι οι άλλοι που δεν έχουν ελπίδα. Γιατί, αν πιστεύουμε ότι ο Ιησούς πέθανε και αναστήθηκε, έτσι και ο Θεός, εκείνους που έχουν κοιμηθεί, όντας ενωμένοι μαζί του με την πίστη στον Ιησού, θα τους πάρει κοντά Του» (Α' Θεσ. 4, 13).

1. Ας δούμε λοιπόν, πρώτα απ' όλα αυτό: Γιατί δηλαδή, όταν μιλάει ο Απόστολος για τον Χριστό, χρησιμοποιεί τη λέξη «*θάνατο*», ενώ όταν μιλάει για το τέλος του ανθρώπου, ονομάζει το θάνατο «*κοίμηση*», και όχι θάνατο. Μιλάει για όσους έχουν «*κοιμηθεί*» και όχι για όσους έχουν «*πεθάνει*». Γιατί λέει: «*Αυτούς που έχουν κοιμηθεί με πίστη στον Ιησού, θα τους πάρει Εκείνος κοντά Του*».
Και στη συνέχεια λέει: «*Εμείς οι ζωντανοί, που θα μείνουμε πίσω και θα είμαστε στη ζωή, όταν έρθει ο Κύριος, δεν θα προφθάσουμε όσους θα έχουν κοιμηθεί*» (Α' Θεσ. 4, 16)
Ούτε εδώ βέβαια είπε «*αυτούς που θα έχουν πεθάνει*», αλλά, μολονότι μιλάει τρίτη φορά για το ίδιο θέμα, πάλι ονόμασε το θάνατο «*κοίμηση*». Οταν όμως μιλάει για τον Χριστό, λέει: «*Αν πιστεύουμε ότι ο Χριστός πέθανε*». Δεν λέει «*κοιμήθηκε*», αλλά «*πέθανε*».
Γιατί λοιπόν, για το θάνατο του Χριστού, χρησιμοποίησε τη λέξη «*θάνατο*», ενώ το θάνατο του ανθρώπου τον ονόμασε «*κοίμηση*»; Δεν χρησιμοποίησε, ασφαλώς, ο Απόστολος άσκοπα και επιπόλαια αυτές τις λέξεις, αλλά θέλησε, με αυτή τη διάκριση, να διδάξει κάτι πολύ σπουδαίο και μεγάλο.
Για την περίπτωση του Χριστού, χρησιμοποίησε τη λέξη «*θάνατο*», για να βεβαιώσει το πάθος Του. Για μας τους ανθρώπους όμως χρησιμοποίησε τη λέξη «*κοίμηση*», για να παρηγορήσει τον πόνο μας.
Ο Χριστός αναστήθηκε. Γι’ αυτό και ο Απόστολος χρησιμοποιεί με άνεση τη λέξη «*θάνατος*». Για την περίπτωση όμως του ανθρώπου, ο οποίος στηρίζεται στην ελπίδα της ανάστασής του, χρησιμοποιεί ο Απόστολος τη λέξη «*κοίμηση*». Προσπαθεί έτσι, να παρηγορήσει τους συγγενείς για την στέρηση του ανθρώπου που έφυγε και, ταυτόχρονα, να ενισχύσει το ηθικό τους, με την ελπίδα της ανάστασης του νεκρού. Γιατί, όποιος έχει κοιμηθεί, σίγουρα θα αναστηθεί. Εφόσον ο θάνατος δεν είναι τίποτε άλλο, παρά ύπνος βαθύς και παρατεταμένος.
Μπορείς βέβαια να πεις ότι αυτός που πέθανε δεν αισθάνεται, ούτε ακούει, ούτε

βλέπει τίποτα. Κι εγώ σου απαντώ: Και σ' αυτόν που κοιμάται συμβαίνει το ίδιο. Θα μπορούσαμε μάλιστα να σημειώσουμε εδώ κάτι πολύ αξιοθαύμαστο. Η ψυχή δηλαδή εκείνου που κοιμάται συμμετέχει, κατά κάποιο τρόπο, στον ύπνο του σώματος. Η ψυχή όμως εκείνου που έχει πλέον πεθάνει, παραμένει στη ζωή και σε συνεχή εγρήγορση.
Θα μπορούσε ίσως κάποιος να πει: Ναι, καλά όλα αυτά, αλλά εκείνος που πεθαίνει, σε λίγο σαπίζει, διαλύεται και γίνεται σκόνη και στάχτη. Τί σημασία έχει όμως αυτό, αγαπητέ μου; Αυτό είναι ακριβώς, εκείνο για το οποίο πρέπει να χαίρεσαι. Γιατί αυτό κάνει και ο άνθρωπος, όταν θέλει να ξαναφτιάξει ένα σπίτι που έχει παλιώσει. Βγάζει δηλαδή πρώτα έξω τους ενοίκους του και μετά, αφού γκρεμίσει το παλιό σπίτι, κτίζει άλλο, καινούργιο και ομορφότερο. Φυσικά, καθόλου δεν λυπούνται οι ένοικοι που βγήκαν για λίγο από το παλιό σπίτι, αλλά, αντίθετα, χαίρονται πάρα πολύ. Γιατί δεν τους απασχολεί η κατεδάφιση, αλλά χαίρονται προκαταβολικά για τη νέα οικοδομή που θα ξαναχτιστεί.
Το ίδιο ακριβώς κάνει και ο Θεός. Επειδή θέλει να μας ανακαινίσει, διαλύει το σώμα μας, αφού πρώτα βγάλει έξω από αυτό την ψυχή μας. Θα ανακαινίσει το σώμα και μετά θα εγκαταστήσει πάλι μέσα την ψυχή, και μάλιστα, με περισσότερη λαμπρότητα και δόξα.

2. Το ίδιο θά 'κανε και αν είχε κανείς ένα μεταλλικό αντικείμενο, σκουριασμένο από το χρόνο. Θα το έσπαζε σε μικρά κομμάτια, θα το έλιωνε στο καμίνι και θα το ξανάχυνε, φτιάχνοντας έτσι ένα καινούργιο αντικείμενο, πιο λαμπρό και πιο όμορφο από το παλιωμένο. Οπως λοιπόν, η διάλυση του μετάλλου στο καμίνι, δεν υπονοεί και τον αφανισμό του, αλλά, αντίθετα, την ανάπλασή του, έτσι και ο θάνατος του ανθρώπινου σώματος, δεν είναι καταστροφή κι αφανισμός, αλλά ανακαίνιση. Οταν λοιπόν δεις να διαλύεται το σώμα και να σαπίζει, όπως λιώνει το μέταλλο στο καμίνι, μη σταματήσεις σ' αυτό που βλέπεις, αλλά να προσδοκάς την ανακαίνιση. Ούτε πάλι, να σταθείς στην αναλογία του παραδείγματος με την ανοικοδόμηση, αλλά γύρισε πάλι τη σκέψη σου στο παράδειγμα του μεταλλουργού.
Ο μεταλλουργός, όταν χύνει το παλιό μέταλλο, δεν ξαναφτιάχνει, για παράδειγμα, χρυσό και αθάνατο ανδριάντα, αλλά μεταλλικό και άψυχο. Ο Θεός όμως δεν κάνει έτσι· αλλά, ενώ βάζει στη γη πήλινο και θνητό σώμα, ανασταίνει χρυσό και αθάνατο ανδριάντα. Δέχεται η γη φθαρτό και θνητό σώμα και σου επιστρέφει άφθαρτο και αθάνατο.
Μη στέκεσαι λοιπόν σ' εκείνον που έχει πια κλείσει τα μάτια του και κοίτεται βουβός και άφωνος, αλλά σκέψου εκείνον που θα αναστηθεί. Σκέψου εκείνον που θα απολαύσει δόξα ανέκφραστη, θαυμαστή και εξαίσια. Στρέψε τα μάτια σου απ' αυτό που βλέπεις, σ' εκείνο που θα γίνει. Οδύρεσαι βέβαια και θρηνείς, γιατί έχασες την συντροφιά ενός δικού σου ανθρώπου. Δεν είναι όμως λίγο παράλογο, αγαπητέ μου, να παντρεύεις την κόρη σου σε ξένο τόπο και να μη στενοχωριέσαι που αυτή θα είναι στο εξής μακριά σου -εφόσον αυτή θα περνάει καλά και θα είναι εκεί ευτυχισμένη- κι εδώ που, όχι άνθρωπος, αλλά ο Ιδιος ο Κύριος πήρε κοντά Του τον άνθρωπό σου, να

θρηνείς σπαρακτικά και να οδύρεσαι;
Θα μου πεις βέβαια: Πώς μπορώ να μην πονάω; Άνθρωπός μου είναι αυτός που έφυγε. Ούτε εγώ όμως σου λέω κάτι τέτοιο. Δεν σου μιλάω για τη λύπη, αλλά για την υπερβολή. Γιατί, το να λυπάται κανείς, είναι φυσικό. Το να χτυπιέται όμως, πάνω από το μέτρο, είναι δείγμα μανίας, παραφροσύνης και αδυναμίας, πράγμα που συνήθως εκδηλώνει η γυναικεία ψυχή.
Πόνεσε, κλάψε, αλλά μην απογοητεύεσαι, μη θυμώνεις και μην αγανακτείς. Ευχαρίστησε τον Θεό, που παίρνει κοντά Του τον άνθρωπό σου. Έτσι, θα τιμήσεις εκείνον που έφυγε από αυτή τη ζωή και θα τον εφοδιάσεις με λαμπρά, εντάφια δώρα. Αν όμως απελπιστείς, και εκείνον που έφυγε δυσκολεύεις και Εκείνον που τον πήρε βλασφημείς και τον εαυτό σου βλάπτεις. Αντίθετα, αν ευχαριστείς γι’ αυτό τον Θεό, και τον άνθρωπό σου τίμησες και τον Θεό που τον πήρε δόξασες και τον εαυτό σου έχεις ωφελήσει.
Δάκρυσε στο μέτρο που δάκρυσε κι ο Κύριός σου για τον Λάζαρο. Δάκρυσε και ο Κύριος· κι έτσι, με το παράδειγμά Του, έχει θέσει και σε μας μέτρα, κανόνα και όρια της λύπης. Αυτά τα όρια, δεν πρέπει ποτέ να τα υπερβαίνουμε.
Το ίδιο μας διδάσκει και ο Απόστολος Παύλος: «*Για εκείνους*», λέει, «*που έχουν κοιμηθεί, θέλω να ξέρετε, τι ακριβώς συμβαίνει, για να μη λυπάστε, σαν τους άλλους, που δεν έχουν ελπίδα*». Να λυπάσαι, λέει ο Απόστολος, αλλά όχι σαν τους ειδωλολάτρες, που δεν έχουν ιδέα για την ανάσταση των νεκρών και γι’ αυτό δεν ελπίζουν στη μέλλουσα ζωή.
Σας λέω ειλικρινά πως ντρέπομαι και κοκκινίζω, όταν περπατάω έξω στους δρόμους της πόλης και συναντώ γυναίκες να κλαίνε γοερά, να χτυπιούνται, να τραβούν τα μαλλιά τους και να ξεσκίζουν το πρόσωπό τους. Και το πιο χειρότερο, αυτά τα κάνουν μπροστά στα μάτια των άλλων, που είναι άπιστοι κι ειδωλολάτρες. Θα έχουν πάρα πολύ δίκιο αυτοί, αν πουν για μας: Αυτοί είναι οι χριστιανοί, που πιστεύουν στην ανάσταση των νεκρών; Αυτοί είναι ασφαλώς, μόνο που δεν συμφωνούν τα λόγια με τα έργα τους. Με τα λόγια πιστεύουν στην ανάσταση των νεκρών, στην πράξη όμως συμπεριφέρονται σαν εκείνους που δεν έχουν καμιά ελπίδα. Αν πίστευαν πραγματικά πως υπάρχει ανάσταση, δεν θα έκαναν όλα αυτά που τώρα κάνουν. Αν ήταν βέβαιοι ότι ο άνθρωπός τους έφυγε, για να κληρονομήσει την επουράνια δωρεά, δεν θα θρηνούσαν τώρα έτσι απαρηγόρητα.
Αυτά και πολύ περισσότερα μας καταμαρτυρούν οι άπιστοι, όταν ακούν τα μοιρολόγια μας. Ας ντραπούμε λίγο και ας σοβαρευτούμε, για να μη βλάπτουμε και τον εαυτό μας και όσους μας βλέπουν να συμπεριφερόμαστε κατ' αυτό τον τρόπο.
Εξήγησέ μου λίγο, για ποιο λόγο σπαράζεις και μοιρολογάς εκείνον που έφυγε; Αν ήταν κακός, πρέπει να ευχαριστείς τον Θεό, γιατί έδωσε τέλος στην κακία του. Αν πάλι ήταν καλόγνωμος, πρέπει να χαίρεσαι, γιατί τον πήρε έγκαιρα κοντά Του ο Θεός, πριν αλλάξει και χάσει τη σύνεσή του, εξαιτίας της κακίας. Εφυγε πια και βρίσκεται σε τόπο που είναι ασφαλισμένος· κι έτσι δεν κινδυνεύει να χάσει τη σωφροσύνη του.
Ισως όμως μου πεις ότι κλαις γιατί αυτός που έφυγε ήταν νέος. Δόξασε λοιπόν τον

Θεό, που τον πήρε νωρίς στην επουράνια κληρονομιά. Αλλά κι αν ήταν γέρος, πάλι θα έπρεπε να ευχαριστείς και να δοξάζεις τον Θεό, γιατί τον πήρε κοντά Του και τον ξεκούρασε.
Να σεβαστείς, σε παρακαλώ, την ώρα της εξόδιας ακολουθίας. Ψάλλονται τόσα πολλά και ωραία τροπάρια, διαβάζονται τόσες ευχές. Είναι συγκεντρωμένος μεγάλος κύκλος πατέρων της Εκκλησίας και πνευματικών αδελφών χριστιανών. Αυτοί παρευρίσκονται, όχι για να βλέπουν εσένα αγανακτισμένον να κλαις και να οδύρεσαι, αλλά για να ευχαριστούν μαζί σου τον Θεό, που ανέπαυσε τον άνθρωπό σου. Γιατί γίνεται κι εδώ κάτι ανάλογο μ' εκείνο που συμβαίνει, όταν πρόκειται να αναλάβει κανείς ένα σπουδαίο αξίωμα. Προπέμπουν όλοι εκείνον που πρόκειται να τιμηθεί με το αξίωμα, με επευφημίες και ζητωκραυγές. Το ίδιο ακριβώς γίνεται και στην κηδεία. Φεύγει ο πιστός και πηγαίνει κοντά στον Θεό, για να λάβει την επουράνια κληρονομιά και να δεχθεί μεγαλύτερη τιμή και περισσότερη δόξα. Γι' αυτό ακριβώς και τον προπέμπουν με ευχές και ψαλμωδίες, όχι μονάχα οι συγγενείς, αλλά σύσσωμη η Εκκλησία.
Ο θάνατος είναι ανάπαυση, είναι απαλλαγή από κόπους και μέριμνες βιοτικές. Γι' αυτό και, όταν δεις κάποιον δικό σου να φεύγει από αυτή τη ζωή, μην αγανακτείς, αλλά στρέψου με κατάνυξη στον εαυτό σου. Εξέτασε τη συνείδησή σου. Αναλογίσου ότι, μετά από λίγο, το ίδιο τέλος περιμένει κι εσένα. Σοβαρέψου και κάνε το θάνατο του άλλου αφορμή για δική σου ανάνηψη. Σταμάτησε να ζεις αδιάφορα. Σκέψου, τι έχεις εσύ μέχρι τότε κάνει. Διόρθωσε τα λάθη σου, άλλαξε τη ζωή σου.
Αυτό ακριβώς είναι εκείνο που ξεχωρίζει τους χριστιανούς από τους άπιστους. Αλλιώς κρίνουν οι χριστιανοί τα πράγματα. Ο άπιστος κυττάζει τον ουρανό και τον προσκυνάει, γιατί νομίζει ότι ο ουρανός είναι ο Θεός. Στρέφεται ύστερα στη γη και τη λατρεύει σαν Θεό, θαυμάζοντας ό,τι υλικό υπάρχει επάνω της.
Οι χριστιανοί όμως δεν κάνουν το ίδιο. Βλέπουν τον ουρανό και δοξάζουν τον Δημιουργό του. Γιατί πιστεύουν ότι ο ουρανός είναι δημιούργημα και όχι Θεός. Η θέα της δημιουργίας χειραγωγεί τον πιστό προς τον Δημιουργό της. Ο άπιστος βλέπει τον πλούτο και τα επίγεια αγαθά και σαγηνεύεται. Βλέπει κι ο χριστιανός τον πλούτο και τον περιφρονεί. Είναι ο άπιστος φτωχός και οδύρεται. Ζει φτωχικά ο χριστιανός και χαίρεται. Διαφορετικά λοιπόν βλέπει ο χριστιανός τα πράγματα κι αλλιώς ο άπιστος.
Το ίδιο ακριβώς συμβαίνει και με το θάνατο. Βλέπει τον νεκρό ο άπιστος και τον θεωρεί οριστικά χαμένο. Τον βλέπει κι ο χριστιανός και τον θεωρεί, σαν να βρίσκεται αυτός σε βαθύ ύπνο. Συμβαίνει και στην περίπτωση του θανάτου ό,τι γίνεται και με τα γράμματα. Ολοι έχουμε τα ίδια μάτια και βλέπουμε τα διάφορα ψηφία. Εκείνοι που ξέρουν να διαβάζουν, εισπράττουν το μήνυμα που φέρουν μέσα τους, καθώς διαβάζονται τα γράμματα. Οσοι όμως δεν ξέρουν να διαβάζουν, βλέπουν βέβαια τα γράμματα, αλλά δεν παίρνουν κανένα μήνυμα από την ύπαρξή τους.
Κάτι ανάλογο συμβαίνει και στη ζωή μας. Με τα ίδια μάτια βλέπουμε τα γεγονότα, αλλά όχι και με το ίδιο πιστεύω. Εφόσον λοιπόν διαφέρουμε ως χριστιανοί από τους άπιστους, πώς είναι δυνατόν να συμπεριφερόμαστε κατά τον ίδιο τρόπο μ' αυτούς,

όταν συμβεί να φύγει κάποιος δικός μας από αυτή εδώ τη ζωή;

3. Αναλογίσου, αγαπητέ μου, για ποιο λόγο έφυγε ο άνθρωπός σου από αυτή εδώ τη ζωή και παρηγορήσου. Αυτός τώρα βρίσκεται μαζί με τον Απόστολο Παύλο, με τον Απόστολο Πέτρο, με το χορό όλων των Αγίων. Αναλογίσου πως αυτός θα αναστηθεί με μεγάλη δόξα και λαμπρότητα. Με τα κλάματα και τους οδυρμούς δεν μπορείς να αλλάξεις τίποτε απ' όσα έχουν ήδη γίνει. Αντίθετα, θα κάνεις μεγάλο κακό στον εαυτό σου. Σκέψου, σε ποιους μοιάζεις με τα κλάματα και τα μοιρολόγια σου. Μη γίνεσαι κοινωνός της αμαρτίας των απίστων. Ποιούς μιμείσαι με τους οδυρμούς σου; Ποιούς άραγε ζηλεύεις; Ασφαλώς τους άπιστους. Αυτούς που δεν έχουν ελπίδα, καθώς είπε και ο Απόστολος Παύλος: «*Για να μη λυπάστε, όπως εκείνοι που δεν έχουν ελπίδα*». Πρόσεξε, τι ακριβώς θέλει να πει ο Απόστολος. Δεν είπε εκείνοι που δεν έχουν ελπίδα για ανάσταση, αλλά «*αυτοί που δεν έχουν ελπίδα*». Γιατί αυτός που δεν ελπίζει στη μέλλουσα Κρίση, δεν έχει καμιά ελπίδα. Αυτός δεν γνωρίζει ότι υπάρχει Θεός, ούτε συνειδητοποιεί τη ματαιότητα αυτού εδώ του κόσμου. Αυτός δεν πιστεύει στην Θεία Πρόνοια, η Οποία επιβλέπει και φροντίζει πάντοτε και διαρκώς για όλους και όλα.
Αυτός βέβαια που δεν γνωρίζει και δεν πιστεύει στον Θεό, είναι πιο ανόητος και από θηρίο, εφόσον έχει πετάξει από μέσα του κάθε ιερό και όσιο. Γιατί, όποιος δεν περιμένει ότι θα λογοδοτήσει για τα έργα του, αυτός δεν νοιάζεται ν' αποκτήσει και την αρετή· κι ούτε βέβαια ενδιαφέρεται να αποβάλει την κακία.
Ας αποφεύγουμε λοιπόν να μοιάζουμε στη συμπεριφορά με τους άπιστους. Τώρα πια έχουμε καταλάβει το βάθος των πραγμάτων. Εχουμε διαπιστώσει πλέον την ανοησία και την παραφροσύνη των άπιστων ανθρώπων, οι οποίοι θρηνούν και κόπτονται κατ' αυτό τον τρόπο. Γιατί και ο Απόστολος Παύλος, γι' αυτό το λόγο σου έφερε τους άπιστους ως παράδειγμα. Σου τους ανέφερε ακριβώς, για να δεις σε ποιο λάθος πέφτεις, με το να τους μιμείσαι στη συμπεριφορά. Να φροντίζεις λοιπόν, να αποφεύγεις τη συμφωνία μαζί τους και να επανέλθεις στη δική σου, τη χριστιανική ευγένεια.
Αυτές τις αναφορές τις κάνει συχνά και σε άλλες περιπτώσεις ο απόστολος Παύλος. Γιατί θέλει να μας δείξει με ποιους μοιάζουμε στη συμπεριφορά, ώστε να ντραπούμε από τα χάλια μας και να αποφεύγουμε πλέον να ομοιωνόμαστε στην αμαρτία με τους άπιστους.
Γράφοντας λοιπόν ο απόστολος Παύλος προς τους Θεσσαλονικείς, έλεγε: «*Καθένας να συγκρατεί το σώμα του και να το διατηρεί αγιασμένο και τιμημένο. Να μη γινόσαστε αιχμάλωτοι του πάθους της ατιμίας, όπως κάνουν οι ειδωλολάτρες, που δεν γνωρίζουν τον Θεό*» (Α' Θεσ. 4, 4-5). Και πάλι: «*Να μη ζείτε όπως οι ειδωλολάτρες, που συμπεριφέρονται σύμφωνα με τη ματαιότητα του λογισμού τους*» (Εφεσ. 4, 17).
Κατά τον ίδιο τρόπο, γράφει και σ' αυτή την περίπτωση ο Απόστολος και λέει: «*Δεν θέλω να αγνοείτε, αδελφοί μου, όσα έχουν σχέση μ' εκείνους που έχουν κοιμηθεί, για να μη λυπάσθε, όπως οι άλλοι που δεν έχουν ελπίδα*». Γιατί δεν είναι τα ίδια τα

γεγονότα που μας κάνουν να λυπόμαστε, αλλά η προαίρεσή μας. Δεν είναι ο θάνατος του ανθρώπου που έφυγε, αλλά η αδυναμία αυτών που είναι στη ζωή και θρηνούν.
Τον πιστό λοιπόν άνθρωπο, κανένα από τα γεγονότα αυτής της ζωής δεν μπορεί να τον λυπήσει υπερβολικά. Αντίθετα, ο χριστιανός διαφέρει από τον άπιστο και σ' αυτή ακόμη τη ζωή. Γιατί ο χριστιανός, στηριγμένος στην ελπίδα των μελλόντων, απολαμβάνει από τώρα τους καρπούς της πίστης του στον Χριστό, που είναι η απέραντη χαρά και η διαρκής ευφροσύνη. Γι' αυτό και ο απόστολος Παύλος λέει: «*Να χαίρεστε με τη χαρά του Κυρίου, πάντοτε*» (Φιλιπ. 4, 4). Ωστε λοιπόν, δεν είναι λίγη η αμοιβή που έχουμε δεχθεί και πριν από την ανάσταση. Εχουμε λάβει τη δωρεά, ώστε να μη μας καταβάλλει κανένα κακό απ' όσα μας συμβαίνουν, αλλά η ελπίδα των μελλόντων αγαθών, να γεμίζει την ψυχή μας παρηγοριά.
Οπως εμείς κερδίζουμε και σ' αυτή τη ζωή και στην άλλη, έτσι και οι άπιστοι ζημιώνονται και τώρα, αλλά και μετά την έξοδό τους από αυτή τη ζωή. Και εδώ δηλαδή καταβάλλονται απ' όσα λυπηρά τους συμβαίνουν, αλλά και μετά το θάνατο θα τιμωρηθούν, εξαιτίας της απιστίας τους στην ανάσταση.
Θα πρέπει λοιπόν, να ευχαριστούμε τον Θεό, όχι μονάχα γιατί θα αναστηθούμε, αλλά και για την ίδια την ελπίδα της ανάστασης, η οποία παρηγορεί την πονεμένη ψυχή και την ενισχύει να προσδοκά την ανάσταση και τη συνάντηση μ' εκείνους που έχουν ήδη φύγει απ' αυτήν εδώ τη ζωή.
Αν πρέπει για κάποιους να πονάμε και να πενθούμε, αυτό πρέπει να γίνεται για εκείνους που ζουν στην αμαρτία και όχι για εκείνους που έφυγαν απ' αυτή τη ζωή.
Αυτό κάνει και ο απόστολος Παύλος, όταν γράφει στους Κορινθίους και λέει: «*Μήπως, όταν έλθω εκεί, με ταπεινώσει ο Θεός και πενθήσω πολλούς*» (Β' Κορ. 12, 21). Δεν είπε, θα πενθήσω αυτούς που έφυγαν από τη ζωή, αλλά αυτούς που αμάρτησαν και δεν έχουν μετανοήσει για ό,τι έχουν κάνει.
Αυτούς πρέπει να κλαίμε. Ετσι συμβουλεύει και ο σοφός Σολομώντας και λέει: «*Κλάψε τον νεκρό που έχασε το φως του ήλιου. Κλάψε όμως και τον ανόητο, γιατί έχασε τη σύνεση*» (Εκκλησ. 22, 10). Κλάψε λίγο για εκείνον που έφυγε. Γιατί εκείνος έχει πλέον αναπαυθεί. Του ασύνετου όμως ανθρώπου η ζωή, είναι χειρότερη από το θάνατο. Και αν, αυτός που έχει χάσει τη σύνεση είναι άξιος θρήνων, τί θά 'πρεπε να κάνει κανείς για εκείνον που έχει στερηθεί κάθε αρετή και έχει εκπέσει από την ελπίδα στον Θεό;
Αυτούς εμείς πρέπει να πενθούμε. Γιατί αυτό το πένθος έχει αξία. Αυτούς πολλές φορές, με το να τους κλαίμε σαν χαμένους, τους διορθώνουμε. Το να θρηνούμε όμως γι' αυτούς που έχουν φύγει από αυτή τη ζωή, είναι εντελώς ανόητο και βλαβερό.
Ας μην αντιστρέφουμε λοιπόν τα πράγματα, αλλά ας κλαίμε μονάχα για την αμαρτία. Ολα τ' άλλα, είτε είναι φτώχεια, είτε αρρώστια, είτε πρόωρος θάνατος, είτε κάποια προσβολή ή συκοφαντία που μας έγινε, είτε ο,τιδήποτε άλλο κακό, από αυτά που μας συμβαίνουν σ' αυτή τη ζωή, να τα υπομένουμε με γενναιότητα. Γιατί, αυτές οι συμφορές, αν τις αξιοποιήσουμε, γίνονται αφορμή για περισσότερα στεφάνια.

4. Θα μπορούσες ίσως να ρωτήσεις: Πώς μπορεί να είναι κανείς άνθρωπος και να

μην πονάει; Εγώ όμως θα σου απαντήσω το αντίθετο. Πώς μπορεί να είναι κανείς άνθρωπος και να πονάει, τη στιγμή που έχει τιμηθεί από τον Θεό με το νου και τη λογική, και παράλληλα, με την ελπίδα των μελλόντων αγαθών;
Ισως να με ξαναρωτήσεις. Υπάρχει κανείς που δεν έχει κυριευθεί από αυτό το πάθος; Σου απαντώ: Υπάρχουν και μάλιστα πολλοί. Υπάρχουν παντού στον κόσμο, και ανάμεσα σ' όσους βρισκόμαστε τώρα στη ζωή, αλλά και μεταξύ των προγόνων μας. Ακουσε, για παράδειγμα, τι είπε ο Ιώβ, όταν έφυγαν απ' αυτή τη ζωή όλα τα παιδιά του: «*Ο Κύριος μου τα έδωσε, ο Κύριος και τα πήρε. Οπως θεώρησε ο Κύριος καλό, έτσι και έγινε. Ας είναι το Όνομα του Κυρίου ευλογημένο*» (Ιώβ 1, 21).
Είναι βέβαια, αξιοθαύμαστα αυτά και μόνο που τα ακούει κανείς. Αν όμως σταθείς με προσοχή και τα μελετήσεις, τότε θα δεις καθαρότερα το θαύμα. Αναλογίσου ότι δεν του πήρε τα μισά παιδιά και του άφησε τα υπόλοιπα, ούτε του πήρε τα περισσότερα και του άφησε τα λιγότερα. Τρύγησε ο διάβολος όλο τον καρπό, αλλά δεν ξέκανε το δέντρο. Εριξε πάνω του όλη τη φουρτουνιασμένη θάλασσα, αλλά το σκάφος δεν το καταπόντισε. Εβαλε όλη τη δύναμή του, αλλά δεν γκρέμισε τον πύργο. Έμεινε όρθιος ο Ιώβ, αν και δεχόταν από παντού χτυπήματα. Εμεινε ασάλευτος, αν και χιλιάδες βέλη έπεφταν καταπάνω του. Χτυπήθηκε από παντού, μα εκείνος δεν πληγώθηκε. Τα βέλη ρίχνονταν βροχή, αλλά αυτόν καθόλου δεν τον εύρισκαν.
Αναλογίσου, πόσο βαρύ πράγμα είναι να δει κανείς να φεύγουν από τη ζωή όλα τα παιδιά του μαζί! Τί να πρωτοαντιμετώπιζε ο Ιώβ; Το ότι έφυγαν τα παιδιά του ή το ότι αρπάχθηκαν όλα μαζί, σε μια ημέρα; Τί να πρωτοαντέξει ένας πατέρας; Το ότι ήταν όλα τα παιδιά στο άνθος της ηλικίας τους ή το ότι όλα ήταν καλόγνωμα και ενάρετα; Πώς να ερμηνεύσει τον τρόπο με τον οποίο έφυγαν αυτά από τη ζωή; Πώς να κατασιγάσει τη φλογερή αγάπη που έτρεφε για το καθένα; Πώς να φιμώσει τη φιλόστοργη, πατρική καρδιά του, αυτή που ήταν και η μεγαλύτερη πληγή του; Γιατί, αν χάσει ένας γονιός τα αμαρτωλά και κακότροπα παιδιά του, ασφαλώς πληγώνεται και πονάει, αλλά όχι υπέρμετρα. Γιατί η κακία των παιδιών μειώνει την ένταση της οδύνης του πατέρα. Οταν όμως τα παιδιά είναι φιλόστοργα και ενάρετα, το τραύμα του γονιού γίνεται βαθύτερο, η μνήμη τους μένει αξέχαστη, η συμφορά του απαράκλητη. Τότε, το δηλητηριασμένο κεντρί γίνεται διπλό. Από τη μια μεριά πονάει ο πατέρας, εξαιτίας της φυσικής φιλοτεκνίας και από την άλλη, θρηνεί για την αρετή και τη σωφροσύνη των παιδιών του.
Ο Ιώβ, σαν καλός πατέρας, φρόντιζε να προσφέρει κάθε πρωί θυσίες για τα παιδιά του. Γιατί φοβόταν και ανησυχούσε για τις ενδεχόμενες, κρυφές αμαρτίες τους. Τίποτα δεν αγαπούσε ο Ιώβ περισσότερο από τα παιδιά του. Αυτό σαφώς είναι δείγμα, όχι μονάχα της αρετής των παιδιών, αλλά και της φιλοστοργίας του πατέρα. Γι’ αυτό λοιπόν, αφού και αυτός ήταν τόσο φιλόστοργος και αγαπούσε και ως πατέρας τα παιδιά του, αλλά και τα φρόντιζε λόγω της αρετής τους, η φωτιά και ο καϋμός της έλλειψής τους ήταν τριπλός.
Αν τα παιδιά έφευγαν σε διαφορετικό χρόνο το καθένα, πάλι κάπως θα εύρισκε ο Ιώβ παρηγοριά. Γιατί αυτά πού θά 'μεναν πίσω, θα ανακούφιζαν τη λύπη και τη στέρηση εκείνων που έφυγαν. Οταν όμως φεύγουν όλα μαζί, πού να γυρίσει και ποιόν να δει ο

πολύτεκνος Ιώβ, εκείνος που σε μια στιγμή έγινε άτεκνος;
Μαζί με τις άλλες συμφορές όμως, έπεσε και αυτή. Αρπάχτηκαν σε μια στιγμή κι έφυγαν όλα τα παιδιά μαζί. Όταν φεύγει κανείς σε διάστημα λίγων ημερών, όλοι οι συγγενείς και οι φίλοι θρηνούν απαρηγόρητα την έλλειψή του. Πόσο περισσότερο όμως θα πόνεσε ο Ιώβ, ο οποίος τα έχασε όλα μαζί, όχι σε λίγες μέρες, αλλά σε μια στιγμή; Για τα γεγονότα που κανείς έχει χρόνο να τα σκεφθεί και να τα αντιμετωπίσει με το λογικό του, έχει τη δυνατότητα, όσο δύσκολα κι αν αυτά είναι, να προετοιμάσει τον εαυτό του ψυχικά και να τα σηκώσει πιο εύκολα. Κάτι όμως που από μόνο του είναι τόσο βαρύ, φανταστείτε πόσο πιο ασήκωτο γίνεται, όταν σ' αυτό το βάρος προστεθεί και το ξαφνικό και το απροσδόκητο. Εκείνο πια γίνεται αφόρητο και ξεπερνά κάθε όριο της ανθρώπινης λογικής.
Θα προσθέσω ακόμα και κάτι βαρύτερο. Ολα τα παιδιά του Ιώβ ήταν νέα, πάνω στο άνθος της ηλικίας τους. Γνωρίζετε, ασφαλώς, τι βάρος και τι συμφορά είναι ο πρόωρος θάνατος και πόσο διαφορετικό κάνει το πένθος. Και για τα παιδιά του Ιώβ, ο θάνατος δεν ήταν μόνο πρόωρος, αλλά και βίαιος, κάτι που είναι σίγουρα βαρύτερο. Γιατί αυτά δεν έφυγαν από το κρεββάτι που κοίτονταν άρρωστα, αλλά καταπλακώθηκαν από το σπίτι που γκρεμίστηκε.
Για σκέψου λοιπόν, σε τι κατάσταση βρισκόταν εκείνος ο πατέρας, την ώρα που έσκαβε στα χαλάσματα και τραβούσε ένα μέλος κάποιου παιδιού του! Για αναλογίσου τον, να ανασύρει ένα χέρι που ακόμα κρατούσε το μπουκάλι ή ένα άλλο, που ήταν απλωμένο προς το πιάτο. Για φαντάσου εκείνον τον πατέρα, που έβλεπε λιωμένα τα σώματα των παιδιών του, που ατένιζε σπασμένο το κεφάλι ή τη μύτη, βγαλμένα τα μάτια, χυμένα τα μυαλά και γενικά, τα πάντα τόσο κακοποιημένα, ώστε να μην είναι σε θέση να τα αναγνωρίσει απ' τη μορφή τους, ακόμα κι αυτός ο ίδιος ο πατέρας τους!
Συγκλονιστήκατε, καθώς τ' ακούτε όλα αυτά και γέμισαν τα μάτια σας δάκρυα; Σκεφθείτε λοιπόν, τι άνθρωπος ήταν εκείνος ο πατέρας, που άντεχε να τα βλέπει όλα αυτά! Αν εμείς, μετά από τόσους αιώνες, δεν αντέχουμε ούτε να τ' ακούμε όλα αυτά, παρόλο που δεν έχουν καμιά σχέση με εμάς και τη ζωή μας, τι διαμάντι ήταν εκείνος ο άνθρωπος! Πώς μπορούσε να τα βλέπει και να τα ζει όλα αυτά; Και πώς αντιμετώπισε με τόση πίστη και σύνεση όχι τις ξένες, αλλά τις δικές του συμφορές;
Ο Ιώβ όμως ούτε απελπίστηκε, ούτε είπε: Τί άραγε να σημαίνουν όλα αυτά; Αυτή είναι η αμοιβή μου για την καλοσύνη μου; Γι' αυτό εγώ είχα συνεχώς ανοιχτό το σπίτι μου στους ξένους, για να δω αυτό το σπίτι να γίνεται ο τάφος των παιδιών μου; Γι' αυτό εγώ τους δίδαξα την αρετή και το σωστό τρόπο ζωής, για να χαθούν τώρα με τέτοιο θάνατο;
Τίποτε όμως απ' όλα αυτά δεν είπε ο Ιώβ. Τίποτε απ' όλα αυτά δεν σκέφθηκε. Τα υπέμεινε όλα με γενναιότητα, αν και όλα τά 'χασε, μετά από τόση αρετή και τέτοια φροντίδα. Εμοιαζε ο Ιώβ σαν εκείνο τον μεταλλουργό που λιώνει χρυσό και φτιάχνει ανδριάντες. Ετσι αυτός παιδαγωγούσε κι έπλαθε τις ψυχές των παιδιών του, στολίζοντάς τες με μύριες καλωσύνες κι αρετές.
Εμοιαζε ακόμα ο Ιώβ με τον φιλόπονο εκείνον γεωργό, ο οποίος ποτίζει τα φυτώρια

με τους φοίνικες και τα ελιόδεντρα, τα περιποιείται και τα περιβάλλει με φράχτες. Ετσι έκανε κι αυτός. Φρόντιζε του κάθε παιδιού του την ψυχή, σαν να 'ταν ελιά καρποφόρα, ώστε με την περιποίηση να της αυξήσει την καρποφορία της αρετής.
Είδε όμως ο Ιώβ, σε μια στιγμή, όλα τα φυτά του ξεριζωμένα από την επίθεση του εχθρού και πεταμένα κάτω στο χώμα. Υπέμεινε όμως τον τραγικό ξεριζωμό τους, χωρίς να ξεστομίσει κάτι βλάσφημο ενάντια στο Θεό. Αντίθετα, Τον ευχαριστούσε και Τον δοξολογούσε, δίνοντας έτσι θανάσιμο πλήγμα στον Πονηρό.

5. Μπορεί ίσως κάποιος να πει: Ναί, αλλά ο Ιώβ είχε πολλά παιδιά, ενώ ο άλλος έχει χάσει το μονάκριβό του. Συμφωνώ μ' αυτό. Πρέπει όμως να ξέρεις ότι του Ιώβ το πένθος είναι πολύ βαρύτερο. Γιατί, ποιό ήταν, αλήθεια, το όφελος από την πολυτεκνία του; Δέχτηκε πολλαπλές συμφορές. Χτυπήθηκε τόσες φορές, όσα ήταν και τα παιδιά του. Γι' αυτό ακριβώς ήταν μεγαλύτερη η συμφορά και πικρότερη η οδύνη του.
Θέλεις όμως να σου μιλήσω και για κάποιον άλλο που είχε κι αυτός ένα μονάκριβο παιδί κι επέδειξε την ίδια, για να μην πω και μεγαλύτερη ανδρεία, από εκείνη του Ιώβ; Αναλογίσου τον πατριάρχη Αβραάμ, ο οποίος δεν είδε τον Ισαάκ πεθαμένο, αλλά του συνέβη κάτι χειρότερο και πιο οδυνηρό. Πήρε εντολή από τον Θεό να σφάξει ο ίδιος το παιδί του! Κι ο Αβραάμ δεν αντιλόγισε, δεν οργίστηκε κατά του Θεού και ούτε πάλι Του είπε κάτι σαν κι αυτό: Γι' αυτό λοιπόν επέτρεψες, Θεέ μου, να γίνω πατέρας; Για να με κάνεις τώρα παιδοκτόνο; Καλύτερα θα ήταν να μη μου τον είχες καθόλου χαρίσει απ' την αρχή τον Ισαάκ, παρά τώρα που μου τον έδωσες, να μου τον πάρεις, και μάλιστα, με τέτοιο τρόπο. Θέλεις τώρα να τον πάρεις; Ας είναι. Γιατί όμως με βάζεις να τον σκοτώσω εγώ και να μολύνω το χέρι μου με το αίμα του παιδιού μου; Εσύ δεν ήσουν Εκείνος που μου είχες υποσχεθεί ότι από τους απογόνους αυτού του παιδιού θα γέμιζες την οικουμένη από την γενιά μου; Πώς λοιπόν τώρα θα δώσεις τους καρπούς, αφού έδωσες εντολή να καταστραφεί η ρίζα; Πώς πάλι μου υπόσχεσαι απογόνους, αφού τώρα προστάζεις να σφάξω με τα χέρια μου το παιδί μου; Πότε άλλοτε έγινε και πότε ακούστηκε κάτι παρόμοιο στον κόσμο; Μήπως δεν έχω καταλάβει καλά τούτη την προσταγή ή μήπως έχω χάσει πια τα λογικά μου;
Δεν είπε όμως τίποτα τέτοιο ο Αβραάμ, ούτε καν που πέρασε κάτι τέτοιο απ' το μυαλό του. Δεν αντιμίλησε σ' Εκείνον που έδινε την εντολή, ούτε πάλι Του ζήτησε γι' αυτήν ευθύνες. Αντίθετα, μόλις πήρε το πρόσταγμα που έλεγε «*πάρε το παιδί σου το αγαπημένο, αυτό που τόσο αγάπησε η ψυχή σου, τον Ισαάκ, κι ανέβασέ το πάνω στο βουνό που θα σου πω*» (Γεν. 22, 2), με τόσο μεγάλη προθυμία εκπλήρωσε την εντολή, ώστε έφθασε στο σημείο να κάνει περισσότερα απ' όσα η Θεία εντολή του ζητούσε. Γιατί, ούτε στη γυναίκα του είπε τίποτα ο Αβραάμ, ούτε στους υπηρέτες που είχε μαζί του, αυτούς μάλιστα τους ξεγέλασε και τους άφησε πίσω. Πήρε μονάχα εκείνον που προοριζόταν για τη θυσία, κι ανέβηκε στο βουνό. Ετσι εφάρμοσε με όλη την καρδιά του ο Αβραάμ την εντολή του Θεού.
Αναλογίσου λοιπόν, τι αξιοθαύμαστο που ήταν να μιλάει μονάχος του με το παιδί! Και μάλιστα, όντας μέσα του τόσο πληγωμένος και πονεμένος! Η πικραμένη στοργή

του, εκείνη τη στιγμή, θα αναζητούσε ασφαλώς τρόπο για περισσότερο έντονη έκφραση. Κι αυτό, όχι για λίγο, για μια-δυο στιγμές, αλλά για πολλές, συνεχείς ημέρες.
Πράγματι, αν ο Αβραάμ εκτελούσε αμέσως την εντολή του Θεού, θα ήταν βέβαια πολύ θαυμαστό πράγμα. Το πιο αξιοθαύμαστο όμως δεν ήταν αυτό, αλλά τούτο που θα σας πω στη συνέχεια: Βασάνιζε και γύμναζε την ψυχή του για πολλές ημέρες ο Αβραάμ, χωρίς να του συμβεί κάτι, που καθένας θά 'νιωθε, απέναντι στο μελλοθάνατο παιδί του. Γι’ αυτό ακριβώς και ο Θεός σήκωσε τον πήχυ του αθλήματος, για να απολαύσεις και συ τώρα, άνθρωπε, το άθλημα του μεγάλου αυτού ανθρώπου.
Ηταν, στ' αλήθεια, αθλητής ο Αβραάμ. Γιατί δεν πάλεψε με άνθρωπο, αλλά με την ίδια, την τυραννική εξουσία της φύσης. Ποιά λόγια θα μπορούσαν, πραγματικά, να παραστήσουν την ανδρεία του; Ανέβασε στο βωμό το παιδί, το έδεσε χειροπόδαρα, το έβαλε πάνω στα στοιβαγμένα ξύλα και άρπαξε το μαχαίρι, έτοιμος για να δώσει σε μία στιγμή το χτύπημα.
Πώς να το πω; Δεν ξέρω με ποιόν τρόπο να το ιστορήσω. Μονάχα εκείνος που τα έκανε όλα αυτά, μονάχα αυτός γνωρίζει τα καθέκαστα. Γιατί, ποτέ και κανένας λόγος, δεν θα μπορέσει να παραστήσει πως έγινε και δεν ξεράθηκε το χέρι του. Πως δεν παρέλυσαν τα νεύρα του. Πως δεν συγκλονίστηκε από το άκακο βλέμμα του χιλιοαγαπημένου μοναχογιού του.
Θα άξιζε όμως εδώ να θαυμάσουμε και τον Ισαάκ. Γιατί κι εκείνος, όπως κι ο πατέρας του, ο Αβραάμ, υπάκουσε στον Θεό. Οπως ο Αβραάμ, όταν πήρε από τον Θεό την εντολή, δεν ζήτησε το λόγο, δεν ρώτησε την αιτία που έκανε τον Θεό να δώσει ένα τέτοιο πρόσταγμα, έτσι έκανε και ο Ισαάκ. Οταν τον έδεσε ο πατέρας του και τον ανέβασε στο βωμό, δεν είπε: Γιατί το κάνεις αυτό, πατέρα μου; Αντίθετα, έσκυψε υποτακτικά τον αυχένα στο χέρι το πατρικό.
Ετσι μπορούσε κανείς να δει τον πατέρα συγχρόνως και ιερέα. Και να προσφέρεται παράλληλα αναίμακτη θυσία, ως ολοκαύτωμα, αλλά χωρίς φωτιά. Θυσία που προτύπωνε, με εκείνο που γινόταν πάνω στο βωμό, το θάνατο και την ανάσταση των νεκρών. Γιατί ο Αβραάμ και έσφαξε, αλλά συγχρόνως, δεν έσφαξε το παιδί του. Δεν το έσφαξε με το χέρι, αλλά με την προθυμία που έδειξε στην εκτέλεση της εντολής του Θεού. Και ο Θεός βέβαια γι' αυτό του έδωσε μια τέτοια εντολή, όχι γιατί ήταν θέλημά Του να χυθεί αίμα, αλλά επειδή ήθελε να δείξει σε σένα, άνθρωπέ μου, τη διάθεση του πατριάρχη. Επειδή ήθελε να κάνει γνωστό σ' ολόκληρη την οικουμένη εκείνον τον γενναίο άνθρωπο.
Ετσι διδάσκει κι εμάς, τους μεταγενέστερους, ότι πρέπει καθένας μας να προτιμάει να εκτελεί τις εντολές του Θεού, περισσότερο και από αυτά τα ίδια τα παιδιά του· περισσότερο και από τη φύση και από όλα τα υπάρχοντά του, αλλά και από αυτή ακόμα τη ζωή του.
Κατέβηκε έτσι ο Αβραάμ από το βουνό, έχοντας ζωντανό τον μάρτυρα γιο του Ισαάκ.
Λέγε μου τώρα, που θα βρούμε εμείς έλεος! Τί απολογία θα δώσουμε εμείς στον Θεό που, ενώ έχουμε δει εκείνον τον γενναίο Αβραάμ να υπακούει τόσο πρόθυμα στον

Θεό και να Του τα δίνει όλα για όλα, δυσφορούμε και αντιδρούμε για ό,τι μας βρίσκει στη ζωή;
Μη μου μιλήσεις για πένθος ή για βαριά συμφορά. Τούτο μόνο να προσέξεις καλά, ότι δηλαδή όλο αυτό το βαρύ χτύπημα το ξεπέρασε ο Αβραάμ. Ήταν αρκετή, και μόνο η εντολή του Θεού, να τον φέρει σε πολύ δύσκολη θέση και να κλονίσει την πίστη του σ' Αυτόν. Γιατί ποιός άλλος στ' αλήθεια θα εξακολουθούσε, μετά από μια τέτοια εντολή, να πιστεύει ότι δεν τον είχε ξεγελάσει ο Θεός, μ' όσα του είχε υποσχεθεί, με το πλήθος δηλαδή των απογόνων που θ' αποκτούσε; Ο Αβραάμ όμως καθόλου δεν σκέφθηκε κάτι τέτοιο για τον Θεό.
Ο Ιώβ, επίσης, επέδειξε την ίδια πίστη κατά την ώρα της συμφοράς του. Και γι' αυτό εδώ, κυρίως, πρέπει κανείς να τον θαυμάζει: Μετά από τόση αρετή, μετά από τόσες φιλανθρωπίες και ελεημοσύνες και χωρίς, τόσο η δική του συνείδηση, όσο και των παιδιών του, να βαρύνεται για κάτι πονηρό, όταν είδε την παράδοξη, απροσδόκητη και υπέρμετρη συμφορά -συμφορά που ποτέ και σε κανέναν από τους μεγαλύτερους κακούργους δεν είχε συμβεί- δεν αντέδρασε, όπως θα αντιδρούσε καθένας από μας. Δεν θεώρησε ότι άσκοπα και ανώφελα ζούσε ενάρετη ζωή, ούτε είπε πως ήταν λάθος και πως ήταν ανυπόστατα όλα εκείνα που πριν πίστευε.
Γι' αυτά λοιπόν πρέπει και τους δυο αυτούς να τους θαυμάζουμε, να τους ζηλεύουμε και να μιμούμαστε την αρετή τους.
Και ας μη μου πει κανείς ότι αυτοί οι δυο ήταν κάτι το εξαιρετικό· πως ήταν και οι δυο τους μεγάλοι και αξιοθαύμαστοι. Γιατί κι εγώ θα του απαντήσω: Από μας τώρα, που ζούμε στην εποχή της Καινής Διαθήκης, πρέπει να περιμένει κανείς μεγαλύτερη πίστη, παρά από εκείνους που έζησαν παλιότερα, στην εποχή της Παλαιάς Διαθήκης. Γιατί ο Χριστός μας είπε: «*Αν δεν ξεπεράσετε στη δικαιοσύνη τους Γραμματείς και τους Φαρισαίους, δεν θα εισέλθετε στη Βασιλεία των ουρανών*» (Ματθ. 5, 20).
Ας σωφρονιστούμε λοιπόν κι ας έλθουμε στα συγκαλά μας. Ας αναλογιστούμε όλα, όσα έχουν ειπωθεί μέχρι τώρα για την ανάσταση των νεκρών και όλα, όσα έχουν σχέση, με αυτούς τους αγίους ανθρώπους. Ας τα υπενθυμίζουμε όλα αυτά συνεχώς στις ψυχές μας. Ας τα διατηρούμε μέσα μας, όχι μονάχα κατά τον καιρό του πένθους, αλλά και όταν δεν μας βαραίνει κάποιος ιδιαίτερος ψυχικός πόνος ή πειρασμός.
Αυτός ακριβώς ήταν κι ο λόγος που έκανε κι εμένα σήμερα να σας μιλήσω γι' αυτό το θέμα —παρόλο που δεν βρισκόμαστε αυτή τη στιγμή σε κατάσταση ολιγοψυχίας— ώστε, αν κάποτε σας βρει μια τέτοια συμφορά, να τα ξαναφέρετε αυτά στο νου σας, για να αντλείτε από αυτά πολλή παρηγοριά. Και οι στρατιώτες, όταν υπάρχει ειρήνη, ασχολούνται και μελετούν τα σχετικά με τον πόλεμο θέματα· ώστε, όταν έρθει η ώρα της μάχης και όταν η περίσταση το απαιτήσει, να δείξουν επί τόπου τις γνώσεις και την εμπειρία τους. Κι έτσι να προχωρήσουν στην εφαρμογή όλων αυτών που έμαθαν τον καιρό της ειρήνης.
Κι εμείς λοιπόν, ας προετοιμάσουμε για τον εαυτό μας, ενόσω ακόμα βρισκόμαστε σε καιρό ειρήνης, όπλα και φάρμακα κατάλληλα για την ώρα της πνευματικής αναμέτρησης. Ετσι, αν κηρυχθεί κάποτε εναντίον μας ο πόλεμος των παθών ή η μάχη του πένθους και της οδύνης ή ο,τιδήποτε άλλο παρόμοιο, να είμαστε εξοπλισμένοι κι

ολόγυρα καλά περιφραγμένοι, για να αντιμετωπίσουμε, με εμπειρία και επιτυχία, όλες τις προσβολές του Πονηρού.
Ας περιτειχίσουμε ολόγυρα τον εαυτό μας με ορθούς λογισμούς. Ας αποκτήσουμε σαν όπλο ισχυρό, τη γνώση του Θείου θελήματος. Ας αξιοποιήσουμε τα παραδείγματα των γενναίων ανδρών, τους βίους των πνευματικών Πατέρων και Διδασκάλων μας και ό,τι άλλο ανάλογο.
Γιατί έτσι θα μπορέσουμε να διανύσουμε και αυτή εδώ τη ζωή χαρούμενα, αλλά και θα αξιωθούμε να εισέλθουμε στη Βασιλεία των ουρανών, με τη Χάρη του Χριστού, στον Οποίο ανήκει η δόξα και η δύναμη, καθώς και στον Πατέρα και στο Άγιο Πνεύμα, στους αιώνες, των αιώνων. Αμήν.

(*) P.G. 48, 1018-1026

(*Από το βιβλίο «Προσδοκώ Ανάσταση Νεκρών. Η ανάσταση των νεκρών κατά τους Πατέρες», Σειρά Ψηφίδες Φωτόμορφες 5, Εκδόσεις «Ετοιμασία», Ιερά Μονή Τιμίου Προδρόμου Καρέα, 2007*)

Σχόλιο «Άλ. Όψ»: Η ψηφιακή επεξεργασία έγινε προς Δόξαν Θεού και παρηγορία ανθρώπων. Ευχαριστούμε τον φίλο Η. για τις προτάσεις του.